

Bomhaj Bóh!

Cíklo 35.

26. nov.

Létnik 1.
1891.

Serbiske njedželske Ľopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Šmolerjež knihicžiſchečeřni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

1. advent.

Rom. 13, 11, 12: A tak, dokelž wěmy tón čas, ſo ſchtunda tu je, ſo býchmy ſe ſpanja ſtawali (pſchetož naſche ſbože nětk bliže je, hacž hdyž my wérjachmy): nóz je ſo minyła, džení pak je ſo pſchiblížil: dha wotpołožmy teho dla ſutki teje cžěbnoſcze a woblecžmy ſo brónie teho ſwěta!"

Nowe zyrkwinie lěto je ſo ſažo ſapocžalo. S nim ſobu dyrbí ſo pola naš nowe žiwenje ſapocžecž. Niz, jako býchmy prjedy ſmeli w starym žiwenju kholodžicž — tež w starym zyrkwinym lěcze ſmy husto doſez k pokucze a k wobročenju napominani byli. Alle pſchi wſchém napominanju a woſauju ſhwjateho Ducha ſmy tola husto ſpali. Bože ſudženje a wſchelake ſrudne domapytanja ſu naš drje na khwili molile, ale tak wulka bě móz hréchow, tak wulka naſcha womora, ſo pſchetož ſažo do ſpanja ſapadžechmy. Abo njeje w starym nětko dokonjanym zyrkwinym lěcze doſez wopilſtwa a njepózgiwoſcze, doſez jebanstwa, a paduchſtwa, doſez ſzow a wopacžnych pſchibahow bjes nami bylo, tak ſo mějachu ſudniſtwa wſchě ruzy poſne džela a wjele domow bě poſnych njeméra? To njeje žiwenje po Božej wutrobje. W nimi tón nowy člowjek, kiz po Bosy ſtworjeny je w prawdoſci a ſhwjatoſci, njeje žiwy był. To bě jenož hibanje ſtareho člowjeka, bjes tym ſo je nowy ſpał.

To dyrbí nětko hinač býč. Šchtunda tu je, ſo býchmy ſe ſpanja ſtawali. Haj ſawěrnje, najwjetſhi čaž je k temu! Pſchi ſpočatku noweho lěta nam pſchetož cžežz na ſwědomnje panje, tak dolhe to ſtare běſche, tak wjele hnadneho

čažza ſmy hižo ſkomdžili, tak njewestý pſchichod ſa naš je. Šslyſchimy móznischo dyžli hewak khód wulkeho ſwětneho ſegerja. Sažo je jena hodžira wotbila, tak wjele jich nam hiſcheže woſtanje? Naſche ſbože je nam nětk bliže, hacž hdyž my k wérje pſchindžemy. Naſch ſbóžnik nam pſchetož bliže pſchindže, pſchetož bliſki je tón čaž, w kotrymž chze ſažo pſchindž, ſudžicž žiwyh a morwyh. Haj jeho wulki džení ſo pomału pſchiblížuje, nóz ſwěta je ſo ſkoro minyła.

Duž dha wotpołožmy ſutki cžěmnoſcze a woblecžmy ſo brónie ſwěta. Kajke ſutki cžěmnoſcze to ſu, w dalsich ſchtucžkach ſteji: Wobžranſtwo a wopilſtvo, komory a nje-pózgiwoſcze, ſwarjenje a ſawiſcž. Wone wukhadžea ſ cžěmneje wutrobę, ſtanu ſo ſ wjetſcha w cžěmnoſezi a dowjedu pſchetož do cžěmnoſcze. „Alle woblečze ſo teho Knijesa Jezom Kryſta!“ Haj, wón je ta prawa a jeniczka brón ſwětla. Jeho ſmy ſo w ſhwjatej kſchězenizy wobleſli. Jeho dyrbimy ſo tež wſchědnje we wérje woblez jako ſuknju prawdoſcze, w kotrejž móžemy jenicžy pſched Bohom wobſtacž. Jeho maniy ſo tež woblez w wſchědnym wuſwjecženju, w kholodenju po jeho ſnamjenju, w ſtupanju do jeho stopow.

Puež jemu pſchihotujcze,
Tón wulki hóſcž, wón dže;
Haj jeho wokochujcze,
Schtož hidži, wostajcze!
O dusche, khwatajcie,
Te dolh poviſchujcze,
Te hórkı ponižujcze,
Njech kſchiwe rune je!

Rosdélene pucé.

Po němčině říká Břežanský

(Połączanie.)

Džěch k mischtrej Wendtej a powjedach jemu zvlá naleyžnosć a tež mojeje wutroby žadanje a wón samoła swoju Hanu-Marju, fotrož bě jeho duschicžka, a so ju woprasho, scto k temu traži. Šebi myšlach, so s hanibú saídže, hdnž nanej wokolo schije padže a swoje woblicžo na jeho wutrobnu skhoma, hacž tón so wumóžo džesche, so hžo wé, kaf wěz steji, a so móžach wsc̄o druhe s njej wucžinicz. Ach Wilhelmo, tehdy běch tak sbožowny, so ſebi myšlach, njebjesz̄ jan-đeljo njemóža sbožowniſhi bycz — ale moje ſbože njedýrbjesc̄ mi doſho popſchate bycz. Wſchaf wěſch, kaž ludžo tehdy w Badenſkej zychnowachu, so dýrbjesc̄ bo wſcho ſkafyč a so ſahubicž. Njebež̄ wo wſcho to rodžit a tež njemějach žaneho požadania, ſebi na něichto druhe myšlach, hacž jeno na moju wutrobnje ſubowanu Hanu-Marju. Tola dýrbjach ju na krótki čas̄ wopuſchczicž, pſchetož mějach swoje herbſtwo ſebi wobstaracž. To bě runje tehdy, jako Pruszy pſchiindžechu, so vychu tam kuf wurumowali. Nó, so móhli do nascheho cžicheho Rychbacha pſchiincž, na to njeſþym ſebi ani pomyslik a ſnanu žane cžli wſke džecžo, a tola, hdnž dýrbjach jej božemje prajicž, bě mi, jako njebjich ſo dželicž móhł. Bě mi pſchego, jako by ſo njeſbože ſtač dýrbjaſ, hdv vych prieč był, a ja njewjedžach, hacž njebě mojej ſubowanej hclzy tež tak, pſchetož wiſasche ſe ſylſami na mojej ſchiji a proſchesche, so njebjich doſho prieč wostał, so je jej tak jara ſtyskno. A ja njewoſtach doſho prieč. So pak wjeſelo wróciwſhi ſklyſchach w Mostezach, hdjež pôſtſki wós wepuſhczich, powjedacž. So běch u naschich ſtronach tſelenje ſklyſcheli, jenož džení prieč. Wěſteho niežeho nichtó nje- wjedžesche, pſchetož njebě žadyn požoſ khodžit ani hewak žana po- wjeſcž pſchischla. A wſchaf tež kózdy jeno ſam na ſo myſlesche — ſchtu rodžachu ludžo wo to, hacž druhdze tſeladhu abo niz. Wiele po taſkim nježlychach, ale tola bě doſcž, so mi wutroba w cžele tſhepotasche a ja njewjedžach, kaf ruce doſcž do stareho mlyna pſchiincž. Duž bězach po najblizſher ſcježz̄ ſady Rychbachow a ſebi myšlach, so tola cžlowjeku wohladam, fotrehož móhł ſo woprashcz. Ale wſcho bě proſne a cžiche kaž w wotemirjecž; jenož pachoła widžach ſ daleka, tón pak bězefche prieč, jako by ſcherjenje widžał. Duž khwatach dale, pſchego ſpějchniſho a ſpěch- niſho, so mi bórſy dých pobrachowasche, ale jako mlyn widžach, dýrbjach ſastacž, kaž jara mje tež do njeho cžehnjesche. Blíže pſchischedschi ſebi myšlach, so dýrbjaſa mi Hanu-Marja na pſchecžiwo khwatacž ſ mótrym wýſtanjom, ale wſcho bě cžicho, kaž wotemirjete. Žadyn fur njestupaſche ſ wuhenja, žadyn cžlowjek pſchi wofnje ani na dworje, žane klepotanje w mlynje njebě ſklyſhcz — mi pocža tuſhno bycz. A jako pſched khěju ſtejach, widžach wofna w bydlen- ſkej ſtwě roſbite — mój Božo, ſchtu bě ſo ſtało! Tſhepotajz̄ ſtupich do durjow, ſkapawſhi njedostach žane wotmoſwjenje. Wo- cžinich, tam ſedžesche mischtr Wendt kaž morwy w swoim wulkim ſtoli pſchi khachlach: jeno jeho wocži běſchtej wocžinjenej a pokafa- ſtej mi, so je žiwý, ale njehladaſte na mnje, jako vych tu nje- był. So běh nuts ſtupiſ, njeptaný wón. Jenož hdnž naſtróžaný jeho ſa ruku pſchimach a wołoch: Božedla nano, ſchtu je ſo ſtało, dha bě, jako by ſ hľuboſeho ſona wotzueſiſ. S cžejkim ſdycho- wanjom trějſeſche ſebi cžolo a potom pokafa ſ ruku na komorine durje a padže ſaſo na ſtok kaž ſlamany. Ta pak wotewrich komo- rine durje — tam ležesche na ſožu moja Hanu-Marja, bléda, krvavna, morwa!"

Ernst Brendel ſo wotmijelknu a fhowsche ſwoje woblicjo w rukomaj, a bě widżecj, fakt pomoču ſylsju psches jeho porsty ronjachu a nichtó njerěczeché ſ hľubočo hnuthých poſlucharjom, doniž njebě ſaſo t ſebi pschischol. „Haj“, džesche cžicho dale, „fak mi bě, ja njewědžach. Dołho běch w momorje ležał a hdyž běch ſaſo t ſebi pschischil, ſo poſlakných pschi ſožu a woſoschach lube morwe cžeto a wołach jejne mjeno, jako by dyrbjaſa ſaſo stančej a potom ſebi wloſh ſ hľowý torhach a wołach w ſwojej boſoſcji — ach, a wona wosta morwa a ja — ja běch žiwy a njemóžach pomhacj ani nicžo pscheměnicj. Dyrbjachu mie ſ možu wotwiesc, hemat njebých nihdy morwu wopuscheſit, a jako běch fuſf měrnischi, po‐wiedasche mi ſtara ſlužomna džomka, fakt vě žaſoſne pschischlo. Kano běchu zyłe w bliſkoſcji tsělili a Hana-Marja bě do předka běžala, ſo by nana ſamoſała, kíž tam pschi woſnje ſtejſeſche a hla‐daſche, fakt Bruszy pschińdžechu w dołhim rjedže, kaž hajnizy thodža na hońtwje, a psched nimi zofachu ſběžkarjo a chžychu pschi mňnje do leſha cžeknyc a runje, jako bě Hana-Marja durje wocžiniſa, ſo by nana proſyſa, wot woſna wotſtupicj, dha ſaſhczercja w dru‐

him woknje schklenz̄y a s wótrym sawołanjom bě holza panyša. A jako nan so webhlaða a Dora pschibëža, widzeschtaj czerwjenu frej s wutroby běžecz̄ a woczi bëschtej samfijenej a liz̄ blédej a żaneje schkricz̄ki žiwenja njemóžeschtaj wjaz̄y pñtnycz̄. Tako pak Bruszy pschiúdzechu, so bychu w mlynie ȝnato skhowanych sbéžkarjow pytali, śrudny wobras widzimichi czicho sažo wotendzechu. Jedyn bě pak lekarjej prajit, shto bě so stało, t̄schetoz tón pschiúdze nûts. Hanu-Marju pak wehlaðawshi džesche: Žana pomož wjaz̄y njeje; kulta je psches wutrebu pschieschla a ȝmijercz̄ je namęscze sa-stupiš. A to prajiwshi bě prjecz̄ schoł. Starý bě ȝmijercz̄ sprózny t̄ ȝwojemu stolej so podał a tam ȝedzesche mot wcżera dopełdnia a njejedzisze a njevijsze a njehibusze so a hlaðasche jeno na semju, so so nani pschi nim stysskaſche. A Dora bě s mlynskim wotroc̄kom wóchó wobstarala, shtož t̄e webstarac̄, a bě wóchó tak daleko hotowe, so móžesche so Hanu-Marja pohrjebac̄. A ja džech sa kaishežom a njewidzach a nježlyschach nicžo a bě mi pschego, jako bych wulke nódne schumienje ȝlyšchoł, hac̄ kaishež do semje pujschežichu. Tehdy pak mje sapšchija kaj wrótnoſez̄ a chznych dele do semje — ale džeržachu mje twjerdże a dyrbjach pschihladomac̄, hdyz̄ kaishež khowadhu, kiz mējesche najdróžsche w ȝebi, shtož běch na semi mēl. Kaf tehdy we nni bě, to hishcze dženža wam prajic̄ njemóžu. Pak bě mi, jako by moja wutroba lódsymna a morwa była, pak so nûtskach s biłoscžu a s hněwom warjesche — jeno jene dopósnach pschego nadrobnijszo a prajach ȝebi pschego sažo: Bruszy su mi moju njewjestu satſelili, a nad nimi chznych so wjecžic̄. To bě mi prénje woskhwienje w mojej śrudobje, hdyz̄ to pschi ȝebi wobsamknych. W mlynie njemóžach żaneje hodziny wjaz̄y wostac̄. Duž ȝwoje něžn hromadze wšawshi ȝwoje pjeniesy skhowach a Božemje prajach. Wendtez nan njeprajesche nicžo; bě jako by pschi žiwm cžele hijo morw̄ był. Drusy w mlynie derje sapšchijachu, so dyrbjach prjecz̄ — a tak džech hishcze na tym żamym dniu, hdzej běch moju Hanu-Marju pohrjebali, do dalołeho ȝwěta, hdzej chznych ȝebi sbéžkarjow pytac̄, so bych s nimi pschec̄iwo Bruskim wojował.

Cażo mjełcześcze powiedať a poħlada w hħubotich mħǟblach
do daloča a wulka frudoba rokaſowaſche ʃo na jeho woblicżu.
Potom powiedaſche dale: Haj, to běžu sħe dñi. Běž ʃebi hemm
mħǟblit, so běž pobožny a so je Boža niſda ja moje sprawnie kħo-
dżejenje, so je mi Hanu-Mariju namakacż daſ a mje pſches nju tak
iħbożownnego ſežiniſ. Bo tym poſt, so bě mje tele žaſoħne iħejboż
trjekhito, njiexjedžach nicžo wjazg wo pobožnoſci; porokowach w naj-
ħħubſchej wutrobje ʃwojemu Bohu a měnjaħ, so je n ón ʃurawh
a njeprawh muž. Haj, pſchiúdžechu hodžinu, hdżeż njiexħadnic
wo Božu wjedžecż a ʃebi prajad, so f'għidha żadhom Bóh njeje.
Wjele mħǟblom drje ʃebi njeċċinjach, pſchetoż bē nimale moja je-
nicċfa mħǟbl, so bñi ʃo wjecċiſ. A hdhi ʃebi mħǟblach, so móžeſcħe
ħnanu moja fulka runje teħo trjekħiż, fiż bē mi moju ħelzu iſfona-
zawaſ, dha ʃo wjekselach na to, faż ħnanu tiger, hdqż ʃwoje wèſte
ruħbejistwo wiċċi.

Pschiindzech sbožownje t sbě farjam a doſtaſchi tſelbu cžafach njeſczerpliſje na to, ſo móhſ pschecžimo Bruffim cžahnež. Ale pschiindze hinaſ, hacž běch ſebi pschaſ. Býtuných bórſy, ſak ſ mojimi towařſhem i bě; tiž drje mějachu muſtu hubu, jaſto by fózdy tſiódh Bruffich t ſnědanju pójrjecž móhſ, ale hdyž ſo wo tſelenju rěcžesche, dha ſwarjachu, ſo pruske ſulki taſ daloko trjechja a tajke ſle džerh torhaju, a runje najwjetſchi ſwarjerjo bórſy hladachu, ſak býdu ſwoje drohe žiwenje najlepje wumóhli. Schto dýrbju wjele powiedacž wo tych dnjach, wſchaſ fózdy wě, ſak bórſy tam Bruszy wſho wumjecžehu a ſo fózdy, tiž mózesche, cžefnu. Tež mi na poſledku ničo druhe wýſche njewosta: taſ rad hacž bých ſmijercž cžerpiſ w bitwje, na fotruž běch ſo podarmo wjeſbeliſ — mi ſo njechaſche ſnanou na dołhe lěta ſamrjeny bnež a potom ſam bycž dýrbjecž ſe ſwojej ſrudobu. Duž tež ja cžefných a ſapocžach ſaſo woſkoſežahanie, fotrež bě wjele hórfche hacž tamne, předy hacž na mlyn pschiindzech. Tehdy ſhodžach tola ſ wjeſboſej wutrobu a móžach fózdemu wjeſboſy do woblicža hladacž, jenož ſo bých rádſho džélo- měk; a něk dýrbjach ſe ſkym ſwědomnjom a ſ hľuboſej boſežu w wutrobje na potajnych pucžach woſko bľudžicž a ſo fózdeho cžlowjeka bojach, fotrehož wohladach.

Godowny wójt pola spiżacjela sozial-demokratycznych nowinów.

Wot F. N.

Duchowny Niebergall junu hodý spišacjela sozialdemokratických nowinow wopryta. Schtož je ē njemu prajík a fat je ſo ē nim

rosrečował, je nam powiedał a nich ſo tuły tež naſkim lubym Serbam poda. K tutej ſozialdemokracie ſo iſtwy ſtupiwschi wón tak ręczesche:

„Dobre ranje a prawje żochnowane hodły. Luby knięs redaktoro (spibačelo nowinow). Wy ſo dźimocze? Haj, wy ſe njemolicze, ja ſyń jedyn wot waschich pscheczelow (?), wot etch czornych jedyn, wot tych wjelkow w mowczej drasce, ktrych wy hischeze druhdy lepie pomijenujecze; ja k tym ſtuschem, kotsiz čłowieszwo w nuy trošchenje na njebieka poſafuja a pschi tym hischeze prajo, ſo maja ſwoj lud lubo — kaž wjelk wozu. Haj, my prajmy i luboſeze k naſhemu ludę chzeſen jón ſ waschich ſazazych rukow wutorhycz. A ſzto placz wjeta: Lud budze wjele lóże do naſcheje hacž do waſcheje wot waſ ſak wuſhēhowaneſe luboſeze wericz móz. Njemolicze mi to ſa ſlo: wy ſ wjeticha žoni dželaczerjo njesicze, ale ſcze wot dželaczerjow ſiwi. A pjerjey, kiz wat dželaczerjow ſa waſche nowinw dostawacze, njebu woſebny dopofas ſa sprawnoſeſz a njebiečnoſeſz waſcheje ſak wuſhwaleneſe luboſeze k dželawemu ludę. Nam paſ naſche prezowanje wo czliwke dushe žaneho pjenjeſka wjazy njepſchinjeſe, ale wjele hněwanja a mało ſroſymjenja, hdyz tež mamy ſmierowanje ſwedomnje. Wy bajeſe, ſo dže wy ſu dudzi ſa ſo do zyrku inſteho ſpichaha wróęzo pschinjeſz. Njebledzeſe ſak hupie; wy chzemj ich k ſwobodnoſeſz domjeſcz, k duchownej ſwobodnoſeſz, my chzemj ich muſwobodzieſz wot wobacaneſe poſedliwoſeſz a tež wot druhich ludzi (ſozialdemokratow). kotsiz i blyſcieſatym ſlowami pschinidu, ale chzedza ich podtſeſez. Njelamajcze ſebi hlowu, hacž mamy žaneho wujitka, vójce, do- wjedzeſe mie jukrōcz do waſcheje dobreſe ſtwy, hdzeſ ſcze wěſeſe waſchim džeczom hodowny ſchom ſaſwěcili, hdyz wam tež jeho ſwětlo a jeho dacy njeroſtawiliwe wostanu. Hlajče teho luboſeſz. Kotremuž hodowne ſwěcili ſo ſwěcza, kiz doſeſ czinieſe njemózeſe, ludzi ſ pcoſtu a ſ napominanjom k wobroczeniu a k ſbóznoſeſz pschinieſz, kiz je naſchu wutrobu w luboſeſz k naſchim bratram w nuy a ſabludzenju ſahorik. Wón w ſwojej luboſeſz ma tajſu móz nad nami a je ſebi naſchu wutrobu ſak dobył, ſo naſch ert, ruka a noha wotpoczowacz njemóža, prjedy hacž njejmym jeho ſkut dokonjeli.

Niz ſo bych ſo na hodownym ranju ſ wam kufk wurečowacz chzyl, ja chzu jenož ſpystacz, hacž ſebi njemózemoj po krótkim woſhwětlenju waſcheho czinjenja w hodownym ſwětle wo mało bliże pschinicz. So bych wſchitke tajke myſle roſpróſhil, ſyń wam někotre hodowne dary ſobu pschinieſz, tež k wudebjenju waſcheje dželaweweſe iſtwy, w ſotrej ſo mi wſchelake ſtore njelubi.

Na psch. tamle horſach wobras ſ napiſmom: „Wědomnoſeſz! My ſyń ta ſtrona wědomnoſeſz!” Ach, ja proſchu wo ſamowjenje, tón je hischeze ſ čaſkow waſcheho nana a džeda? Pschetoz wón je tola tajki jara ſtarý. Waſcha wědomnoſeſz je ſe stareho čaſha. Schtož mi do myſlow pschinidze: Wy tež ſwojemu pschibohemu ſlužicze, hacž runje naſche Bože ſlužby wuſměſhujecze, wy macze pschiboha, knihi, w ktrych ſo wam ſjewi, předarjow, kotsiz je wukladuja, a tež njebieka, na ſotrež wy ſwojich wěriazych poſafujecze. Wſchitko kaž pola naſ! Czert chze we wſchém wſcho tak czinieſz, kaž Bóh ſam. Waſch Bóh rěka niſenijz wutworjenje ſwěta, abo ſo praji, ſo bu te milliony létow ſwět ſtworile; ſchtož ſebi wuſhnicz njemózecze, to do tutej ſhowanki njewědomnoſeſz ſhowacze. Waſcha biblija je ſestarjena, njeſaſna, horda wuczba wo pschirodze (naturje), ktruž njerohymicze, waſchi předarjo ſu ſtudenczi, kiz njebu wuſtudowali a něko jako pekoſcni wuczeni do waſchich nowinow piſaja. To je tak džiwnie a tak ſrudne, ſo czi ſam, kotsii wſchu wěru ſaſzifnu, ſo w ſlepie wěrie ſ wobdiwianjom poſkonuia, kaž husto horde ſlowo „wědomnoſeſz” jich roſom, kiz žaneje ſamostatnoſeſz nima, ſaſtyschi. Czim njeſrawſchi roſom, czi wjazy wón do wědomnoſeſz wéri a ſa to wěru do Bžego ſlowa prjecz da. Schtož chze ſ nědomnoſeſz pschecziwo naſožinskej wěrje wojovacz, ſchtož chze ludzi naręczecz, ſo wědomnoſeſz a naſožina (religion) ſebi naſchecziwo ſtejitej kaž djeń a nóż, tón njewě ani ſchto je wědomnoſeſz oni ſchto je naſožina. Schto dha je wědomnoſeſz druhe hacž pschecziwo ſhablaſy poſpyt, hiſtoriſki a duchowny ſwět do wěſteho porjada pschinieſz, ſo by jón čłowiek ſe ſwojim roſom ſapſtijecz móžl! Hdyz wědomnoſeſz dale dje, hacž to, ſchtož pschimam, widzimy a czujemy, potom wona wěru žada. So dyrbja ſudzo potom radſcho do wopizy, ſchtož dyrbji čłowiekej nimale runa bycz a ktruž nictó wohladal njeje, wericz, hacž do naſcheho Bóha w njebieſach! — A kſeſcijanska naſožina njeje nicžo druhe hacž bójska wot Chrystu ſa wuſhadtaza móz, ſo wot wopaczych pschichilnoſeſz czeſla wuſwobodzieſz. So ſebi tola ženje wjazy njebieſe daſ do myſlow

pschinę naſchu nabožinu wuſměſhowacz, ſchtož njeby nicžo druhe bylo, hacž hdz byſhcze někomu tintu na hlowu ſinli — a potom jemu wumjetowali, ſo je czorny. Kotrež wědomnoſeſz pschecziwo naſ postajicze? Wſchu czescz psched tej, kotrež je ſebi teho wědomna, ſo ma ſebi ſwoje mjesy bjes wſchitkim ihm, ſchtož mózefch widzecz a pschimacz, ſtajicz a tak ſwět pschepytowacz. A wot teje hordeje wědomnoſeſz, kotrež chze wſchitko roſbudzic̄, ſo wobhladniwi pscheczo bôle wtwobroczenja. Wy ſ waſchej wědomnoſeſz do ſady džecze, wy ſe ſe 30 lét do ſady. Nowe ſu ēiko, kotrež je psched 30 létami ſudžom na wuſkofeſzi ducha hlowu ſawjerczilo, nětko do waſcheje hlobiny pschitidze a wam wſchón mér a pschemyſlenje rubi, hacž runje ſu to tamni dawni ſaſo ſacziſli! Wy hromadzieſe dawni wotpoſozene, roſtorhane drasty wulſich w wědomnoſeſz a macze ſwoju radoſeſz nad tym, kaž male džeczi w wulſich wotpoſoznych hlobowach druhich wokolo teptaja.

Ale wy njehacze druheje wědomnoſeſz, dokelz ſo žana druha do waſchich wuczbow njeſodzi, do waſchich čelných wuczbow, do waſcheje mudroſeſz ſeniſe, ſadofeſciweje ſebiečnoſeſz. To njeje wěrno, kaž wy do ſwěta trubicze, ſo ſebi dacze kónz wot wědomnoſeſz wottykucz, ale ſebi nědomnoſeſz wupytacze po ſebi wottykujenych kónzach. Wy tajku trjebacze, kotrež ſwětnemu ſmyſlenju a ſadofeſciweje ſwobodnoſeſz dawa, a tajku tež macze! Wy pschibahacze na Darwinia; ſchto dha wo nim wěſeſe, hacž jenož to, ſchtož ſu czi ſ njeho ſciniili, kiz ſu jeho ſlowa ſawjerczeli! Wy trjebacze čłowjeka, kiz wot ſkoczecza pschinidze, ſa waſch pschichodny ſtat, ale najmuſdrichim (bjes mało wuſsacżow) tola jako wěſtoſeſ ſteji, ſo čłowjek wot wopizy njewotkadhā. Waſcha myſl wot čłowjeku praji, ſo je w ſwojim ſmyſlenju a woli wobknjeſeny wot čelnjeje ſadofeſe; haj Bohuſel, taſ je husto, ale wón može a dyrbji ſwobodny bycz, kaž to ſózdemu ſwědomnje wobſwědečuje, hdyz ſlazene njeje; haj wy prajcie, ſo dyrbji čłowjek w jeho roſomje a woli hwiſdacz, kaž ſu ſtari ſpewali: czi paſ ſu ſrudni ſudžo, kiz ſo w ſwojej myſli njemóža njewotwiſni džerjeſz!

(Poſkraczañje.)

Generalna synoda pruskeje krajneje zyrkwe.

W ſednym poſedzenju generalna synoda wažny namjet pschija, ſo dyrbji najwyschicha zyrkwinia rada ſe wſchemi ſredkami ſa tym ſtejcz, ſo ſo naſchej zyrkwi wjozy diakonisow pschida. Kaf husto ſo tola tež w tutej naležnoſeſz pola ſerbſkeho luda proſy. Njeſnaje ſerbſki ſud žanhch džomkow, kotrež ſo temu ſenjeſ ſa tutu ſlužbu ſwjeſza? Duiſhne bě, ſchtož generalny ſuperintendent dr. Baur prajesche, ſo žane wjeſelsche holzy njebu hacž diakoniszy, kotrež wjedzia, ſo ſhodža ſa tym ſenjeſom, kiz je pschi noſhmyčz ſchörzuch mět; a potom njetrjebaju ſo prashecz, hdze doſtanjemy dželo a k ſtejczemu njetrjebaju ſo po modze woblekacz. Tak možeja drje czerſtwe a wjeſele bycz poryjo druhim młodym holzom. Dale bu w tym ſamym poſedzenju wobſamknjene, ſo dyrbja ſo woſebje we wjetſich měſtach zyrkwe na wěſtch hodžinach wodnjo wotwryecz, ſo by ſo taſ wjele ſudžom, kiz žaneje czicheje ſomorki ſ modlenju nimaju, ſklaſnoſeſ ſe czichemu wobſhadzenju ſe ſwojim Bohom daka. Dla poſutneho dnia bu namjet dwórfkeho předarja Stöckera pschijath, po ktrymž ſo tutón djeń halle potom do tydzenja psched ſwiedzenjom ſemrjethych pschepoſoři, hdyz ſu teho dla ſ wjeticha evangeliſke krajne zyrkwe w poſtozniſkej Němiſkej psches jene pschischle. W woſnym poſedzenju džerjeſche knies dr. Warnek wjetſhu roſprawu wo miſionſkych dželach w krajnej zyrkwi. A pschi tej ſklaſnoſeſ ſo ſe wſchěh boſow ſa ſo wobkručeſche, kaf je wobdželenje na miſionſtvi ſózdeho wěrneho evan- gelikeho kſcheczijana ſwjata pschiblusknoſeſ. W džewjatym poſedzenju bu nowy ſakon wo ſriadowanju zyrkwinieho ſamoženja, ktryž zyrkwinym radam wjetſche prawa dawa a je bôle njewotwiſne wot zyrkwinje wyschnoſeſe czini, ſ wjeticha pschijath. — Khejor je pschedznydwo generalneje synody w ſwiedzeniſkej audienzy pola ſebje pschijaſ a je ſwoje wulſe wjeſele wuprajik dla rjaneje jednoty, w ſotrej ſynoda ſwoje wuradžowanja wotdžerži. Dale měnjeſche khejor, ſo možy czemnoſeſe ſo bjes ſylnjeje pomožy generalnych synodow a zykleje zyrkwe pschewinycz njebudža. Sſo tež ſ ſózdy ſ kniesow w ſhromadzisnje pscheczelnije roſrečza a džesche, ſo ſmějemy w pschichodnym lécje, hdyz ſo wobnowjena zyrkej w Witenbergu poſkoczili, rjany ſwiedzen. Wobſamknj ſ tymi ſlowami: „Moji knieža! reformaſiſka zyrkej je na wutrobie reformaſiſkich wjerchow narostla. Hdyz budze zyrkej ſa ſo wjetchow potrjebacz, dha njebudža wjerchojo pobrachowacz”.

Ros̄hlad w naschim časzu.

„Khejorstwo h̄ejm (reichstag) je so wutoru k wurabženjam, kotrež b̄e w nalečzu wotstocžil, sažo se schol. W prěnim poředzenju wo ſakonjowym načizku w nastupanju khostanja sa wikowanje ſe ſchlevenami jednaču. Na wopraſchenje prynza Aurenberga, hac̄ je wěrno, so ſo wikowanje ſe ſchlevenami w němskich koloniach wot němskich wychnoscžow čerpi, haj ſamo podpiera, dyrbjeſche tajny pôzlanſtrowy radžicžel ſ Kaiser pschidac̄, so w Togo a Kamerunje mile domjaze ſchlevenſtvo wobsteji, runje kaž w franzowſkikh a jendželskikh koloniach. Hinac̄ ſu wobſtejnoscze w snutskownej Afrizi. Tam Arabsz̄ ſchleven ſoja a ſebi pschi tym najzadlawiſche hroſnoscze dopuschečeja. Němske kniejerſtvo je ſo prozowalo, h̄džež je ſo hodžilo, tele zadlawoscze podlóčicž. Sapózlanz Mintelen pschipofna-waſche kniejerſtowe prozowanje wo podlóčzenje ſchlevenſtwa, pschejſche pak ſebi, so by ſo tež domjaze ſchlevenſtvo wotſtronilo, runje kaž je ſo w Europje robeta ſbehnuša. — Petizija wo wupſchestrice ſakonja ſawěſzenja ſa pschipad ſniesbeženja tež na jatych ſo kniejerſtvo k roſpominanju pschipofaſa. — Druha petizija wo reviſiju lichowanskeho ſakonja (wuchergeſek) proſy. Antisemitifki (židam nje-pſchecželný) sapózlanz Böckel žadaſche, so by ſo tale petizija khéjorſtowemu fanzlerzej k roſpominanju porucžila. Wón mějeſche ſa nuſne, so by stat wulichowanym ſarunjanje dał. Hańba je, ſo drje lichowaria khostaja, ſo pak ſo wulichowanym do khudeho prawa pokasa. Lichowarſtvo njedžiwajz̄ wſchēch lichowanskikh ſakonjow dženža runje tak kažje kaž priedy. Wone ſo jenož nětko hóle po c̄mje wacži Wſchitz̄ praktiszy ludžo měnja, ſo ſu dalshe krocžele pſchecživo lichowarſtvo trébne. Po nětežiſkim lichewanskim ſakonju ſo lichowar ſedma hdy lepicž da. Tež je wulki ſmylk, ſo ſo „ſwucžena daňska měra“, katraž je něſhto jara kablaže, jako prawidlo pschi khostanju lichowarſtwa wobhlađuje. Daňska měra wet burſy wotwižuje, po tajkim wot naprawjenja, kotrež njeje wjele ſlepſche hac̄ lichowarſtwo ſame. Tak ſo ſtawa, ſo lichowarſtvo pschi pſchedawanju ſkota a pschi druhich pjenježnych naſežnoſcžach na wžach kažje. Waschnje wukutlerjow ſublow je na lichowarſtvo jara podobne, teho runje roſnoscherſtvo po domach, kotrež dyrbjal ſo po móžnoſci wobrěſac̄. Tež pſchedawańje, w kotrejž ſo na wotplaczenje twory pſchedawaju, dyrbja ſo krucze wobledžbowac̄. Skónečnje je wechſel ſa maleho muža wulki strach. Prawo, wechſle wustajicž, ma ſo na pſchekupzow a na tajſkikh ludži wobmjeſewac̄, kotsiž móža ſežehwki pſchewidžecž. Khostanje lichowarſtwa dyrbjal ſo pſchibazným ſudam pſchipofaſac̄. Pſched nim lichowarjam niežo pomhalo njeby, ſo ſady prawiſniſkikh leſcžow khowac̄; woni tam ženje hjes khostanja wostali njebychu. Böckelovym wulkoženjam ſo wot konſervativnych živje pſchihložowaſche. ſo połnym prawom Böckel kniejerſtvo namołwja, ſo by lichowarjam pocžejil, nuſu a khudobu na ſwoj wužitk wuwužiež. Wón pak by tež dyrbjal pucž poſasac̄, po kotrejž móž ſebi lud ſam pomhac̄. Ratarjo w někotrych ſtronach Němskeje ſu tuton pucž hižo namakali, je to ſaloženje wježnych nalutowarſnijow a wupožčeřenijow. W Sserbach nětko tež pocžinaju tajke wužitne wuſtawu ſaložecž, kotrež dyrbja naſch lud paſoram lichowarjow wulhowac̄. Njech tele wupožčeřenje a naſlutowarſne w Sserbach ſ runje tajkim žohnowanjom ſtukfuja, kaž w Němzach!“ Tak „Sserbske Nowiny“ piſchu, a my, ſchtož to poſledne nastupa, jim ſ wježelosce ſchihložujemy. Wježne naſlutowarſke a wupožčeře ſtowarſtvo, kafkež w Klétnom hižo $1\frac{1}{2}$ lěta ſ wulkim žohnowanjom wobsteji, je po naſchim ſhonjenju jeniczki ſredk, ſwonkownje a snutskownje ſanjerodženym ratarjam ſo na nohi pomhac̄. Jara ſwieželaze je, ſo ſu ſo w Kalbizač, Vicžonju, Małym Wjelkowje a w Hodžiju tajke poſkladnizy pak hižo do ſaložile, pak ſo ſu ſ tym ſapocželi. Bóh luby knies ſohnui jich dželo a wubudž jim wjele naſlēdnikow!

Ruſka ſo Bohužel do pſchego wjetſcheje nuſy ponuri. W někotrych provinzech ludžo hižo khleb pjeſku, kotrež ſ wjetſcheho džela ſ liscža wobsteji. Tež wo ſběžkach nnsuzerpijazých a jich ſrwanym podlóčzenju ſo ſlyſhi. To wſcho pak njeje ſo na jene dobo ſapocžalo a tež hubjene žně njeſhu na wſchém w winje. Kaž ſu wiedniſkikh ſjenocženſtrow khéjorej pschi jeho ſlěbornym ſwaſu roſestajeli, ma wſcho hubjenſtvo w Ruſkej jenu jeniczku pſchicžinu a ta je: žałožna ſanjerodženoſć, nahrabnoſć a njeſvernoſć ruſkikh ſaſtojnkok a kniejerjow, kotsiž ſo hižo lěta dolho ſa lud starali njeſhu, ale ſu jenož ſwoje dybſaki wobohacžili. — Džakowano Bohu, ſo je pola naſ w tym nastupanju tak wjele ſlepje!

Na prěni advent.

Božo, wjeſli ſpočinamy
My dženž ſe ſtvo ſyrfwine;
S džakom tebi ſaspěwamy,
So nam dobre dawasche,
Dokelž ty nam podac̄ chyjsche
Wſchiko, ſchtož nam trébne běſche.

Daj nam dale ſwoju hnadu,
Daj, ſo twoje ſkovo nam
Dawa ſtajnje ſbójnu radu!
Budž naſch ſchit a paſtyr ſam!
Wſchetož twoje žohnowanje
To je naſhe požadanie.

Sakmentaj, ſkova wucžbu
Spočz nam cziste bjes falscha!
Czini, ſo wſchitz̄ psches tu wucžbu
We wérje ſo pſchisporja!
Daj, ſo byhmy w twojim mjenje
Husto byli ſhromadženi.

Tych, kiz buchu Bože džecži
We tei ſwiatej ſupjeli,
Sdžerž w tym ſ klubje na tym ſwecži,
Druhe ſ hnadu horjewsmi,
So ſo wſchitz̄ ſvobobam̄
Tebi a tak ſbóžnoſc̄ mam̄.

Hdyž ſchtó nutrnie eže proſy
W tſchecžijanskej woſadži,
S ſwoje myſle k tebi noſy,
Dha budž w jeho bliſkoſci,
So tež prōſtwa potajena
Budže wěſcze wuſkyſchena.

Tym, kiz k twojom' blidu pónidu,
Daj we ſwiatosce ty roſež,
A ſo ſe wſhoh' ſleho wuńdu,
Spočz jím móž a wobſtajnoſc̄!
Daj jím hižo na tym ſwecži
Prjedycžue ſbóžnych džecži.

Wſhem, kiz czerpja na tej ſemi,
Njech wſchak Khryſta ſkovo je
Móž, kiz wſchitku ſrudnoſc̄ ſlemi;
Pſchispor wſchitkých tſchecžjanſtwa,
So tón poſl'čar twojej hnady
Czini, ſchtož je ſlyſhal, rady!

Tych, kiz pſches ſmjerč ſot naſ djeja,
Wubudž junu k wježelu,
So pschi twojich wozach ſteja,
Kraſnoſc̄ widža njebjeſku!
Wo to njech ſo prozujemy,
So pſches ežežne wrota džemy.

Duž dha, wjeſchny, ſdžerž nam ſylnu
Twoju ſyrfje tu a tam;
Mér, troscht, ſuboſež twoju ſmilnu
Wudžel twojim tſchecžjanam!
Daj wſhem, ſo ſo naſaſaju
A tam wěčnū ſbóžnoſc̄ maju.

1. adventa.

Njedžela	Mateja 21, 1—10.	Romſkikh 13, 11—14.
Pondžela	Gjew. 3. 22.	Maleachi 3.
Wutora	1 Mójj. 3, 1—15.	= 4.
Ssrjeda	1 = 49, 8—12.	Hag. 2, 7—10.
Schwörtk	4 = 24, 15—19.	Hab 2, 1—4.
Piatk	5 = 6, 4—17.	Micha 7, 18—20.
Ssobota	5 = 7, 6—11.	Amos 8, 11—12.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětko niž jenož pola knieſow duchownych, ale tež we wſchēch pſchedawańjach „Sserb. Nowin“ na wžach a w Budyschinje dostačz. Na ſchit w órc̄ lěta placži wón 40 np., jenotliwe čiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.